

може вјеровати, указује на постојање политичке везе скадарског бискупа и пограничних Црногораца. У том случају може се претпоставити и споразумна дјелатност цетињског владике и скадарског бискупа у погледу што ефикаснијег отпора Турцима.

Сл. Мијушковић

ПРВИ ПОМЕНИ НИКОЉ-ПАЗАРА И БИЈЕЛОГ ПОЉА

Професор Влад. Петковић наводи да се манастир Никољац (Свети Никола) у Никол-пазару, на лијевој обали Лима, код Бијелог Поља, помиње више пута у XVI вијеку (од 524-70), и да је у средњем вијеку ту била станица трговачких каравана (**Енциклопедија Ст. Станојевића**). Коста Н. Костић није тачно опредијелио мјесто Никол-пазара. „Помиње се — каже он — у XVI вијеку и као мјесто близу града Бихора, вјероватно је било тржиште око цркве св. Николе, ако то није само Бијело Поље, јер се једна црква у Бијелом Пољу још увијек зове Никољац“ („Наши нови градови на југу“, 75).

У которским списима, Никол-пазар се помиње крајем XV вијека. — Јован Бонуловић из Србије, из Никол-пазара, цариник у Рисну, учинио је обрачун, 21.IX.1497, у име своје и свога брата Браје, са Николом Рашковићем из Пераста по свим заједничким пословима трговачким, а нарочито у погледу неког брашна, које су продали у Млечима Јованов брат Брајан и брат Николин Вукосав. Према обрачуну, Никола је остао дужан Јовану 10 дуката, које се обавезао подмирити до Мартинадне (XXI, 162).

Димитрије Андројевић из Никол-пазара купио је, 4.II.1543, од Лазара Јунишина Брајановића, настањеног у Котору, 33 књиге штампане ћирилицом за 61 дукат (XLIII, 471). — Овај податак навели смо у раду „Књижевни рад у Боки у Средњем вијеку“ (Стварање, јан. 1954).

Симон Ваини из Павије, настањен у Млечима, опуномоћио је, 3.VIII.1545, Лазара Брајановића из Херцегновог, настањеног у Котору, да наплати сва његова потраживања, у новцу и стварима, од Радослава Поповића из Никол-пазара, турског поданика, и од калуђера св. Саве из Милешева, у вези његовог (Симоновог) задржавања у Пријепољу, прије пет година, кад је туда прошао са разном робом, и при повратку био примљен и утошћен у манастиру поменутих духовника и ту био задржан због Радослава. Симон је опуномоћио Лазара, да по наплати изда Радославу признаницу; у противном, да се може у име њега пријавити которском провидуру, суду и којој било другој власти било којег мјеста или краја, у вези наплате дуга од Радослава,

да може у том погледу све подузети што би и сами Симон учинио, и у случају потребе овластити кога другог. Ово овлашћење озваничили су Пасквал Вракјен, судија, и Маријан Бућа, аудитор (XLIХ, 277).

Доцније се јавља Бијело Поље. Помиње се 28.VI.1589 у пуномоћију Радула Раославчева Красовића из Бијелог Поља, којим је овластио Зуана Рефата Лоренцини (ваљда млетачког трговца у Котору) да га заступа у свим пословима (LXV, 395).

И. Стјепчевић и Р. Ковијанић

ПОХРАНА БЛАГА МАРЕ ВУКА БРАНКОВИЋА

Послије косовског пораза, Вук Бранковић је затражио од Дубровника склониште за себе и своју породицу. Године 1396, „Вук и његова жена Мара — каже Јорјо Тадић — послали су у Дубровник своје благо, већином у сребру“, које је доцније Мара подигла са својим синовима („Промет путника у старом Дубровнику“, 72). Послије прогонства и смрти Вука (1398), султан Бајазит оставио је Мари са синовима само малу област око Вучитрна и Трепче, познатог рудника олова и сребра. Из тог рудника биће и сребро које је Мара, убрзо послије тих догађаја, депоновала у Котору код угледног и богатог которског властелина Марка Драга, о чему налазимо докуменат у Државном архиву у Котору.

Марко Драго из Котора изјавио је пред которским судом, 28-II-1399, да је дужан дати „госпођи Мари, жени покојног добре успомене Вука Бранковића, Гргуру, Ђурђу и Лазару, синовима поменутог Вука и госпође Маре“ 183 фунте (око 65 kg) финог и бијелог сребра. Марко Драго јамчио је свим својим добрима да Мара и њени синови могу и послије његове смрти добити то сребро од његових добара и његових наследника. У случају, да Мара и њени синови не могу доћи да узму то сребро, онда су Маркови наследници дужни били предати га двојици монаха из Свете Горе који донесу писма (од Маре или њених синова) са печатом на коме је утиснута црквица. Ову исправу потврдили су Јуније Мекса, судија, и Драгоје пок. Марка Драга, аудитор (II, 640).

Напомињемо, да је и друга кћи кнеза Лазара, Јелена Сандаљева, остављала своје благо у Котору код Луке Паутина, — 1436 године 1000 златних дуката, 1438 године 397 дуката, а 1440 многе драгоцености, у скупоцјеној одјећи, златним накитима и сребрном посуђу (VI, 72, 475, 969).

И. Стјепчевић и Р. Ковијанић